

Orbán Ottó levele Mándy Ivánnak

A közreadó jegyzete

¹Orbán Ottó:
*Szín pompás ostrom
lángoló házakkal.*
Magvető, Budapest,
2016, 210.

„Ivánnal a Lukács cukrászdában vagy a Lukács uszodában lehetett találkozni. Én többnyire a Lukács uszodában találkoztam, ahova úszni jártam”, mesélte Orbán Ottó Kabdebó Lórántnak adott életműinterjújában.¹ Orbán Ottó özvegye, Orbán Júlia szerint a költő és az író leginkább telefonon tartotta egymással a kapcsolatot. A telefonáláshoz fűződik az az anekdota, ami a *Miért jó, ha az ember Orbán, avagy: Ottó arccal a jelen felé!* című írásban szerepel:

„— Itt Mándy Iván beszél. István?

— Szevasz, Iván, itt nem István, itt Ottó. Elnézted, hö-hö...

— Nem értem... halló... hogy micsoda... hogy... halló... (*majd keményen, férfiasan*) Mándy Iván keresi Örkény Istvánt.

— Iván, Orbán Ottóval beszélsz. Örkényt akartad hívni, és Orbánt hívtad. Nyilván egymás alá vagyunk felírva nálad.

— (*kis csönd*) Jézusom! (*újabb kis csönd*) Tudtam... Tudtam, hogy egyszer ez lesz. Tudtam, hogy egyszer... (*még újabb kis csönd, majd*) Szóval az a kitűnő ebben a könyvben, hogy a sztoriból egyszer csak kibomlik...

(...) elmondta nekem azt, amit Örkénynek akart elmondani. Iván, úgy sejtem, utál telefonálni, nagyon rákészülhetett erre a hívásra. És most már feszítette a nagy lélegzet, amit magába szívott, ki kellett fújnia. Pályafutásom egyik legszebb kritikáját kaptam Örkény István novellisztikájáért. És nem akárkitől. Mégis, a Mándy! Az egyik legnagyobb élő magyar író! Az ilyesmi, minek tagadjam, jólesik. Két hét múlva összefutunk Örkénnyel, kérdem, fölhívta-e Iván őt is? Őt ugyan nem. Persze, minek is hívta volna, emlékeztettem Örkényt Mándy melegen méltató szavaira, ha egyszer már mindent elmondott nekem. Ebben aztán könnyesre röhögve magunkat egyetértettünk.”²

²Orbán Ottó:
Cédula a romokon.
Magvető, Budapest,
1994, 272–273.

Orbán Ottó ezen túl is több alkalommal, a paródiától az ódáig többféle műfajban megírta Mándyt. Említi őt *Ablak a Földre* című kötetének (Magvető, 1989) *Egy reménység fővárosa: Trivandrum* című írásában. De ennél sokkal lényegesebb, hogy a *Cédula a romokon*-ban a fentebb idézett történet mellett egy Mándy-paródiája is szerepel *Mi van Gerával?* címmel. *A költészet hatalma* című könyvében (Kortárs, 1994) pedig *Óda Mándy Ivánhoz* című versében tiszteleg előtte. Mándy viszont, aki egyébként is alig írt pályatársairól (kivételt képező írásai a *Sylvia Plath*, a *Pilinszky*, az *Ottlik Géza* és az

Ottlik átszól), tudomásom szerint nem szötte bele egyetlen szövegébe sem Orbán Ottót.

A Mándy-könyvtárban egyébként 22 dedikált Orbán Ottó-kötet van: időrendben az első az 1967-es *Búcsú Betlehemtől*, az utolsó az 1995-ös *Kocsmában méliáz a vén kalóz*. Orbán Ottó könyvei közt 23 dedikált Mándy szerepel: az első *Az Ördög Konyhája* (1965), az utolsó a *Huzatban* (1992). A '60-as évek közepétől majd' minden könyvüket dedikálták egymásnak. Hogy milyen bensőséges viszonyban álltak egymással, azt bizonyítja az alábbi — magántulajdonban lévő — levél is, ami szerepelni fog a Mándy Iván válogatott levelezését tartalmazó kötetben, mely 2018-ban jelenik meg a Magvetőnél.

Orbán Ottó — Mándy Ivánnak

89. VII. 14.

Kedves Iván!

Nem csak nagy író vagy, de szerethető, bölcs ember is. Egyhangú persze, de úgy mint Csehov, és mellesleg költő, mint a legjobb Fitzgerald. Röhögve olvastam a szörnyűséges rémtörténetet, hogy szegény Ivánt a női boszorkányság ELCEPELI LONDONBA ÉS MÚZEUMLÁTOGATÁSRA KÉNYSZERÍTI!³ És egyre jobban szerettem ezt a mérhetetlenül szorongó, zűrös figurát, föltehetőleg ugyanazzal az indokolatlan és megmagyarázhatatlan szeretettel, amellyel ő a le-robbant Pestet szereti, és ahogy Isten szeretheti félresikerült, szörnyeteg teremtményét, az embert. Valami olyasmit tudsz az emberi lényről, amit ez a lepasszolt, öreg fuser⁴ tud róla a bodros felhői közt, és ez a tudás ma, amikor az irodalom kétségbeesett bukfeneket vet, hogy fölhívja a figyelmet magára, fontosabb mint valaha, nekem legalábbis mindennél fontosabb. Ahogy Nemeskürty filmesei mondanák: — Ennyi.

Illetve még valami. Igazán ideje lenne, hogy adj megint a Kortársnak kéziratot.⁵

Ölel

Orbán Ottó

(Közreadja: Darvasi Ferenc)

³A londoni utazást Mándy az 1989-es *Önéletrajz* című kötet úgynevezett „Zsuzsi-novelláiban” írta meg az alábbi kispórákban: *Éjszaka utazás előtt*, *Reggel utazás előtt*, *A pályaudvar*, *Londoni képeslap*. A múzeumlátogatás az *Éjszaka utazás előtt*ben kerül szóba.

⁴Fuser = kontár.

⁵Orbán Ottó 1981 és 1991 között a Kortárs folyóirat rovatvezetője (1991 és 1998 között főmunkatársa) volt.